

מסורת הש"ס

(א) [בכורות מו.], (א) [למקן מ.], (א) [נעלי ית' בכורות כב.], (ד) [תוספתא פ"ד ה"ג], (ג) [נעי' פרש"י ותוס' חולין יב: ד"ה דמן חבילה וע"ע פרש"י חולין לז. ד"ה זשירא], (ו) [ר"ה כז: ע"ש, (ז) סוכה לב:], (ח) סוכה ו: [פסחדרין ד.], (ט) אהלזת פ"ג מ"ו [סוכה ג.], (י) כלזס פ"ה וע"ע פרש"י חולין לז. ד"ה זשירא], (י) [נעי' תוס' ע"כ סוף ד"ה בפלוגתא], (ס) [סוכה זב:].

<div></div>	<div>הגהות הב"ח</div>
<div></div>	<div>(א) רש"י ד"ה שאלתו צ"ח לחמה אין בה:</div>
<div></div>	<div>מוסף רש"י</div>

בכור להחלה. ליעול פי שני, ואין בכור לכהן. למת פדיוו לכהן ה' סלעים (בכורות מו.). יוצא דרך דופן. ע"י סם נפתחו מעיה ויחילו את העובר לחון ומתפתח (קמחו מ.). שליא בבית. שפילה האשה שלא ולין ולד ניכר בה (בכורות כב.). בבית טמא. אף אם אין ולד נראה בבית טמא משום אהל התם (קע"ז פ.). כדקמיה טעמא לזין שלא בלא ולד, אלא שיעוק, ואשפ"כ בבית טמא דשמיא לא ניתק עם שליא וקודם שבטל טמא את הבית (בכורות כב. ויש"ח). זעירא דמן חבראי. געיר השוכה, ולי נראה דאשפ"כ עמיה היה נקרא דמן חבראי שמיני היטיה (חולין לו.). ויש"ח יב.). שדרו של לולא. נכד מעלין, שפעלס ארוטיה למעלה לחת שולתה שזריה שאף עד עלין דבוקין ועלין מן (סוכה לב.). שיהא יוצא בן הרהר. כסס שהוא גזרה בבית מטלן (שם). שתים. דפעת של סוכה (מתהורין ד.). מורחזת ופסוית כמין גלס, או דרומית מעריבה (סוכה ו) כהלכתן. שלמות (מתהורין ו) שאורך כל הסוכה וברחבה, אחד להרכה ואחד להנחה (סוכה ד.) כשעור משן סוכה (שם ה). שלישית אפילו טפח. כנסת דפתיס (מתהורין ט.) דתיא אגמריה רחמנא למשה משניו, דכשלישית קני ליה בטפח (סוכה ו.). טפח על טפח על רום הוא. הלכה למשה ורוחמת היא רחב כתורמוס. לישנא אחרנא גרסינן בתוספתא^[א] ורלשה דומה כתורמוס: שילחזנו צ"ד. אחיה^[ב] (א) אית בה טפח שהטפח ארבע אלכזעות בגדול: שדרו של לולב לריך שיהא יולא מן ההדס טפח. לצד אורך העלין. שדרה קרי כל ומן שהעלין הולכין ומתחברין ומסופין ואחר שכלתה השדרה גבוהין אורך העלין למעלה: חדא היא. דליכא שמעתתא אלא האי דשדרה דלמר ר' יוחנן: **אמר אביי**. לא תימא תני ר' חייא אוזב טפח דמשמע מתני' היא אלא אימא אמר רבי חייא ומנפשיה קאמרה ורבי חייא תנא ואמורא הוא וחיכא דלמר מנפשיה בלשון מימרא

גזי צבורות. דקמני (בכורות דף מו.). המפלת סנדל הבא אחריו צכור לנחלה ואין צכור לכהן: **למאי הלכתא**. קס"ד לנח אחריו לסוף שנה או לסוף שנתיים קמיידי וז"ל סנדל והלא בלא סנדל פטר ולד דבהדיה את הבא אחריו. ומשני לנח אחריו כלומר לנח סנדל **אם ילא ולד שעמו אחריו** הוא צכור לנחלה ולא צכור לכהן: **גזי כריעות**. בפ"ק (כריעות ו:.) לענין חיוב קרבן: **למאי הלכתא**. תיפוק ליה דמשום ולד שעמו צביא קרבן: ולד יולא דרך דופן ע"י סם לא מייחייבה קרבן דכתיב גזי קרבן (ויקרא יב) אשה כי תזריע וילדה זכר עד שחלד ממקום שמזרעת: **ולר' שמעון כו'**. למקן בפ' יולא דופן (דף מ.). **כשהן יולאין**.

סנדל וולד שעמו: **כדופין**. דבוקין זה צ"ה ולד דבוקין ממש ומדיואלין יחד זה אפשי שמתגיייר צינתיים: **שמע מינה**. מדהוכר סנדל גזי כריעות משום גירות וכגון שינא ולד תחלה ואחר כן סנדל וגזי צכורות כגון שינא סנדל תחלה כדאוקמינן לעיל דפוטרי ולד מחמש סלעים ומניא דצבת אחת יולאין שמע מינה אין שוכבין זה אלל קודם זה אלא האי כרוכין דקמני הכי הוא מכרך כריך ליה ולד לסנדל אפלגיה דראש הולד תחזב כנגד טיבורו של סנדל: **ומשליחין ליה כלפי רישיה**. כלומר דחפו ולד צראשו לסנדל כלפי חוץ: **גזי צבורות**. דבעינן שינא הסנדל תחילה כגון שינאו דרך ראשיהן **ואיפוך שמעתתא**. מירכך לנח פסא דלמר בצכורות שינאו דרך ראשיהן: **סריך**. אחזב צדידי למעלה ואינו ממחר לנאח וסנדל מחליק ויואל קודם: **שריק**. מחליק: **הויא לידה**. דקיימא לן צהאי פיקא^[ד] (דף כה). ינא ראשו הכי הוא כילוד אכל סנדל עד דנפיק רובא דאין ראש נפל חסוב דהכי אחרנין בצכורות (דף מו.): **אם הראש פוטר צנפלים** ו**ארנפיק סנדל נתגייירה** ו**טבילה**: **בתנ"י הבית טמא**. משום אהל המת דולד הוה צה ומת: **נימוק סולר**. ונעשה דס ומתערב צדס הלדיה וצטל צרוב: **גב' וסופה**. כשהיא הולכת ורווחת היא רחב כתורמוס. לישנא אחרנא גרסינן בתוספתא^[א] ורלשה דומה כתורמוס: שילחזנו צ"ד. אחיה^[ב] (א) אית בה טפח שהטפח ארבע אלכזעות בגדול: שדרו של לולב לריך שיהא יולא מן ההדס טפח. לצד אורך העלין. שדרה קרי כל ומן שהעלין הולכין ומתחברין ומסופין ואחר שכלתה השדרה גבוהין אורך העלין למעלה: **חדא היא**. דליכא שמעתתא אלא האי דשדרה דלמר ר' יוחנן: **אמר אביי**. לא תימא תני ר' חייא אוזב טפח דמשמע מתני' היא אלא אימא אמר רבי חייא ומנפשיה קאמרה ורבי חייא תנא ואמורא הוא וחיכא דלמר מנפשיה בלשון מימרא

היא שמעתא: **טפח על טפח על רום טפח**. אהל קטן שהוא טפח אורך וטפח רוחב ורוס חללו טפח: **מציא הטומאה**. אם כזית מן המת צדד זה וכלי צדד זה הוה טמא כלי מחמת אהל המת: **וחוץ צפני הטומאה**. אם טומאה תחתיו וכלי על גביו הכלי טהור. ולהכי נקט על רום טפח דאי הוה חלל רומו פחות מטפח היא טומאה רלוזה למעלה עד לקיע טמא כדלמרי' צהעור ולרוטב (חולין קטו). ולענין אמוי טומאה נמי לא מיייתי דלאו אהל הוא: **סבור**. מקום שפיתת שמי קדרות. כירה (ש מקום שפיתת קדרה אחת: **חצור**. התנור דמי מפני שצריכה לתנור להיות לו יד שאס נטמא התנור פת שעליה טמא שהתנור אע"פ שאינו מקבל טומאה מגבז טומאה הוא את אחרים מגבז כדלמר צתורת כהניס [שמיי פרשה ו] הלכך ידו אע"ג דלית ליה אויר מטמא אכל יותר מטפח עומדת לייטל שהיא גדולה יותר מדאי ולא היא יד:

גזי צבורות. דקמני (בכורות דף מו.). המפלת סנדל הבא אחריו צכור לנחלה ואין צכור לכהן: **למאי הלכתא**. קס"ד לנח אחריו לסוף שנה או לסוף שנתיים קמיידי וז"ל סנדל והלא בלא סנדל פטר ולד דבהדיה את הבא אחריו. ומשני לנח אחריו כלומר לנח סנדל

המפלת התיכה פרק שלישי נדה

סנד"ג. דלית ליה חיותא עד שינא רובז אכל ראשו לא אע"ג דשמואל דלמר אין הראש פוטר צנפלים איתותב צפ' יש צכור (בכורות דף מו.): נפל דלית ליה זורת פנים עדיף מסנדל והא דקאמר ולד דלית ליה חיותא מדנפיק רישיה לאו דוקא דלית ציה

חיותא דהא אפי' לית ציה חיותא כיון דאיתותב שמואל ועוד דמשמע צירושלמי דולד לעס הסנדל אינו מתקיים אלא כלומר שראוי לחיות דהיינו שנגמר צורת פנים ור"ח גרים ולד דלית ציה חיותא מדנפיק רובז' סנדל דלית ציה חיותא מדנפיק כוליה פי' רוציה רובז הראש כוליה כל הראש אכל כל הגוף פשיטא ללא לריך דרובז ככולו: **שדררה טפח**. וא"ת קרבן אסנדל אמרוה רבנן קמיה דרב פפא וכו' איתנהו להני שינויי והא תניא כשהן יוצאין אין יוצאין אלא כרוכין אמר רב פפא שמע מינה מכרך כריך ליה ולד לסנדל אפלגיה ומשליחין ליה כלפי רישיה גבי בכורות כגון שינאו דרך ראשיהם דסנדל קדים ונפיק גבי כריותות שינאו דרך מרגלותיהם דולד קדים ונפיק רב הונא בר תחליפא משמיה דרבא אמר אפילו תימא מצומצמין ואיפוך שמעתתא גבי בכורות שינאו דרך מרגלותיהם ולד דאית ביה חיותא סריך ולא נפיק סנדל דלית ביה חיותא שריק ונפיק גבי כריותות שינאו דרך ראשיהן ולד דאית ביה חיותא מדנפיק רישיה הויא לידה סנדל עד דנפיק רוביה: **בתנ"י**^[א] דשליא בבית הבית טמא שלא שהשליא ולד אלא שאין שליא בלא ולד רבי שמעון אומר נימוק הולד עד שלא יצא: **גב' תנו רבנן**^[ב] דשליא תחלתה דומה לחוב של ערב וסופה דומה כתורמוס וחלולה כחצוצרת ואין שליא פחותה מטפח רבי שמעון בן גמליאל אומר ישליא דומה לקורקבן של תרנגולין שהדקין יוצאין ממנה תניא רבי ^[ג]אושעיא זעירא דמן חבראי חמשה שיעורין טפח ואלו הן שליא שופר שדרה דופן סוכה והאזוב שליא הא דאמרן שופר דתניא ^[ד]כמה היא שיעור שופר פירש רבי שמעון בן גמליאל כדי שיאחזנו בידו ויראה לבאן ולבאן טפח שדרה מה היא ^[ה]דא"ר פרנך אמר רבי יוחנן ^[ו]שדרו של לולב צריך שיהא יוצא מן ההדס טפח דופן סוכה ^[ז]דתניא שתים כהלכתן שלישית אפילו טפח אזוב דתני רבי חייא ^[ח]אזוב טפח אמר רבי חנינא בר פפא דריש שליא איש כפר תמרתא תלת מתניתא ותרתי שמעתתא שיעורא טפח

תרתי חדא היא אמר אביי אימא אמר רבי ליבא והאיבא ^[ט]טפח על טפח על רום טפח מרובע מביא את הטומאה וחוצץ בפני הטומאה טפח קאמרינן טפח על טפח לא קאמרינן והא איבא ^[י]אבן היוצא מן התנור טפח ומן הכירה שלש אצבעות חבור כי קאמרינן היבא דבציר מטפח לא חזי אבל הכא כ"ש דבציר מטפח יד תנור הוא והאיבא תנורי

הוא שמעתא: **טפח על טפח על רום טפח**. אהל קטן שהוא טפח אורך וטפח רוחב ורוס חללו טפח: **מציא הטומאה**. אם כזית מן המת צדד זה וכלי צדד זה הוה טמא כלי מחמת אהל המת: **וחוץ צפני הטומאה**. אם טומאה תחתיו וכלי על גביו הכלי טהור. ולהכי נקט על רום טפח דאי הוה חלל רומו פחות מטפח היא טומאה רלוזה למעלה עד לקיע טמא כדלמרי' צהעור ולרוטב (חולין קטו). ולענין אמוי טומאה נמי לא מיייתי דלאו אהל הוא: **סבור**. מקום שפיתת שמי קדרות. כירה (ש מקום שפיתת קדרה אחת: **חצור**. התנור דמי מפני שצריכה לתנור להיות לו יד שאס נטמא התנור פת שעליה טמא שהתנור אע"פ שאינו מקבל טומאה מגבז טומאה הוא את אחרים מגבז כדלמר צתורת כהניס [שמיי פרשה ו] הלכך ידו אע"ג דלית ליה אויר מטמא אכל יותר מטפח עומדת לייטל שהיא גדולה יותר מדאי ולא היא יד:

בברייתא. א"ג לא מיתניא בי רבי חייא ובי ר' אושעיא דאושעיא זעירא קתני לה: שיאחזנו בידו ויראה לבאן ולבאן. והיינו שיעור טפח שהוא ד' אצבעות בגודל ונקיטין בהאי לישנא כדי לפרש הטעם: ותו ליבא. תימא ואכתי איבא טובא דתנן במס' כלים יד הפרגול טפח. ובפ' המוכר את הספינה גבי קנה מאונים. וטפח לבית אחיה גבי המפשיט בהעור והרוטב. ובאלו טריפות קתני מילי טובא דשיעורן טפח גבי טריפות. ובפ' לא יחפור ובכירה טפח. ולפי המסקנא נוחא כוליה דלא פיירי אלא בדרכתא ולא מפרשי שיעוריהו והוה אין שמות הטרפות ולא שמות הכלים כתובין: אבן היוצא מן התנור טפח. לאו להכניס לו הטומאה מיירי דלא עריפא ידי מגבו אלא להוציא את הטומאה והכי תניא בתוספתא דאין טומאה לכלי חרס אלא מאירו והיטרו ויאלו יד לא קא חשיב ואמרינן נמי הא יש צמיד פתיל עליו טהור מי לא עסקינן אפי' יש בו יד ואי הוה יד מכניס טומאה לא הוה מציל בצמידי פתיל כדאמר בשבת פרק ו' עקיבא נמי מי לא עסקינן דיהונהו לאשתו נדה ומכח מהכא דכלי חרס אינו מטמא מדרס ואע"ג דבריש סוגיא דהנור והרוטב משמע דסבי תלמודא דיש יד לתנור להכניס ולהוציא והדדן מגבו במסקנא לא צריך למימר הכי: ובכירה ג' אצבעות. פרש"י דכירה הוא מקום שפיתת קדרה אחת. וליתא דבפ' כירה אמרינן שהוא מקום שפיתת קדרה אחת:

בברייתא. א"ג לא מיתניא בי רבי חייא ובי ר' אושעיא דאושעיא זעירא קתני לה: שיאחזנו בידו ויראה לבאן ולבאן. והיינו שיעור טפח שהוא ד' אצבעות בגודל ונקיטין בהאי לישנא כדי לפרש הטעם: ותו ליבא. תימא ואכתי איבא טובא דתנן במס' כלים יד הפרגול טפח. ובפ' המוכר את הספינה גבי קנה מאונים. וטפח לבית אחיה גבי המפשיט בהעור והרוטב. ובאלו טריפות קתני מילי טובא דשיעורן טפח גבי טריפות. ובפ' לא יחפור ובכירה טפח. ולפי המסקנא נוחא כוליה דלא פיירי אלא בדרכתא ולא מפרשי שיעוריהו והוה אין שמות הטרפות ולא שמות הכלים כתובין: אבן היוצא מן התנור טפח. לאו להכניס לו הטומאה מיירי דלא עריפא ידי מגבו אלא להוציא את הטומאה והכי תניא בתוספתא דאין טומאה לכלי חרס אלא מאירו והיטרו ויאלו יד לא קא חשיב ואמרינן נמי הא יש צמיד פתיל עליו טהור מי לא עסקינן אפי' יש בו יד ואי הוה יד מכניס טומאה לא הוה מציל בצמידי פתיל כדאמר בשבת פרק ו' עקיבא נמי מי לא עסקינן דיהונהו לאשתו נדה ומכח מהכא דכלי חרס אינו מטמא מדרס ואע"ג דבריש סוגיא דהנור והרוטב משמע דסבי תלמודא דיש יד לתנור להכניס ולהוציא והדדן מגבו במסקנא לא צריך למימר הכי: ובכירה ג' אצבעות. פרש"י דכירה הוא מקום שפיתת קדרה אחת. וליתא דבפ' כירה אמרינן שהוא מקום שפיתת קדרה אחת:

כו.

כו א מיי פ"ב מהלכות תולדות הלי' י סמנ עשין לו טוש"ע ח"מ סי' רעז ע"ע 1:

כו ב מיי פ"ה מהלכות צבורים הלי' י סמנ עשין קמד טוש"ע י"ד סימן שס ע"ע כז:

כו ג מיי פ"י מהלכות איסורי ביאה הלכה יב ופ"א מהלי' מוספרי כפרה הלכה ו:

כו ד מיי פ"ה מהלי' תומאת מת הלי' י:

כו ה מיי פ"י מהלכות איסורי ביאה הלי' ד:

כו ו ז מיי שם הלי' יג:

כו ז מיי פ"ח מהלכות הלכה ה וע"ש סמנ עשין סמנ עשין מה טוש"ע א"ח סי' ח"ג

כו ח מיי פ"ח מהלכות טוש"ע א"ח סי' ח"ג

כו ט מיי פ"ד מהלכות סוכה הלי' ז וע"ש סמנ עשין מנ טוש"ע א"ח סי' תתל ע"ע ז:

כו כ מיי פ"ח מהלכות תומאת לרע הלי' א ופ"ג מהלי' כפרה אלומה הלכה ז:

כו ל מיי פ"ג מהלכות תומאת מה הלכה א:

כו מ מיי פ"ו מהלכות כלים הלכה א:

תוב' הרא"ש
גבי בכורות למה לי. קס"ד הא דקתני לבא אחריו היינו בלידה אחרת מדלא קתני הבא צבור. ולר' שבעון דאמר יוצא דופן כר ולא מצי למימר שאם לידה ולד קודם שקיעה וסנדל לאחר שקיעה שאין מביאה קרבן עד פ"א לסנדל דלא לענין הכי מיתניא דקתני התם המפלת סנדל מביאה קרבן ונאכל משמע דחיוב הקרבן אחא לאשמעינן דלא חזימא שהיא פטורה לגמרי. ולד דאית ביה חיותא סריך. א"ג' דאמרינן בירושלמי אין סנדל אלא שרצמו חי ואינו יוצא עם הדוי אלא עם המת חיינו שמת בשעת יציאה מתוך הרהק שיוחקין זה את זה אבל עם הניקח הוא חי וסריך ולא נפיק עד שיצא מקצת הסנדל. ולד דאית ביה חיותא מדנפיק רישיה הוי'לי קטנה סנדל עד דנפיק רוביה. הכי גריס רש"י ופי' דסבר כשמואל דאמר אין הראש פוטר צנפלים ולא חשיב כלידור עד דנפיק רוב הולד. וקשה דהא איתותב שמואל בפ' יש בכור וצ"ל דבסנדל לא חשיב ראש אפילו יש בו צורת פנים דכיון דנרצם לא חשיב כשאר נפל. והא דקאמר ולד דאית ביה חיותא לאו דוקא אלא אויר תחות קאמר וי"ס דגרסי ולד מצי נפיק רוביה דרישיה הוי'לי לידה סנדל עד דנפיק כוליה דהיינו כל הראש. דולד סביא ברוב ראשו אע"פ שהוא נפל כדקאמר ר' יוסי לקמן משיצא תכנתו לחיים ובנפל איירי ומפרש התם דהיינו רוב ראשו ולת"ק דבעי ראש שלם בנפלים ולמתני' דבכורות דמשמע דולד הבא עמו חי ואינו בכור לכהן אי אפשר ליישב לפי הירושלמי. שדרה. מפרש לקמן שבררו של לולב ותימיה קן ברייתא תיקשי לרב יהודה אמר שמואל דפליג על ר' פרנך בלולב הגדול ואמר שצריך שיצא לולב מן ההדס טפח ושמא לשון שדרה אינו שנוי

